

PRODUKTIONA YHTEISTOIMINTAA TUKEVA LEIKKIPAKETTI

Janna Marjoniemi & Susanna Lehtovuori

samk
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 RYHMÄYTYMISLEIKIT	4
3 TUNNELEIKIT	10
4 YHTEISTOIMINNALLISET JA SOSIAALISIA TAITOJA TUKEVAT LEIKIT	17
5 YHTEISTOIMINNALLISET LIKUNTALEIKIT.....	22
LÄHTEET.....	27
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämä leikkipaketti on toteutettu Satakunnan ammattikorkeakoulussa osana sosionomi (AMK) opinnäytetyötä, ja se on tarkoitettu päiväkotiryhmien käyttöön. Leikkipaketti on suunniteltu Pelastusarmeijan päiväkodin Perhosten ryhmän tarpeeseen. Paketin tavoitteena on lisätä ryhmän yhteistoiminnallisuutta sekä ryhmän toimivuutta. Tuokiokokonaisuudet ovat neljässä osassa: ryhmäytymisleikit, tunneleikit, yhteistoiminnalliset ja sosiaalisia taitoja tukevat leikit sekä yhteistoiminnalliset liikuntaleikit.

Tuokiot ovat kohdennettu 5-6 -vuotiaille lapsille. Kuitenkin ne ovat helposti sovellettavissa jopa 3 – vuotiaille lapsille. Tuokiokokonaisuuksia on yhteensä 13, jokaisessa kokonaisuudessa on kolme osaa: aloitus, toiminta sekä lopetus. Leikkipaketin yhtenä tavoitteena oli tuoda uusia ideoita sekä näkökulmia tuokioihin. Pyrimme että tuokiokokonaisuudet eroavat toisistaan tukien yhteistoiminnallisuuden kehittymistä ryhmässä.

Toivomme, että leikkipaketista on hyötyä yhteistoiminnallisuuden lisäämiseksi! 😊

2 RYHMÄYTYMISLEIKIT

Ryhmäytymisleikit

Tutustumisleikkien tarkoituksena on edesauttaa ohjaajaa sekä lapsia tutustumaan toisiinsa. Tutustumisleikit luovat lapsille myös mahdollisuuden harjoitella tärkeitä vuorovaikutustaitoja. (Autio & Kaski 2005,45) Tutustus-, vuorovaikutus- ja nimileikkien avulla ryhmäläiset lähestyvät uusia asioita, joihin ryhmän on tarkoitus perehtyä. Leikkien avulla kohotetaan ryhmän yhteishenkeä, poistetaan pelkoja ja autetaan keräämään rohkeutta. Leikit sulattavat jään ja kohottavat tunnelmaa. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut)

Ryhmän yhtenäistämistä voidaan tukea erilaisin toiminnallisin menetelmin, kuten ongelmanratkaisutaitoja sekä ratkaisukeskeisyyttä tukien. Myös liikuntakasvatus, tarinoiden kautta työskentely, kokemusoppiminen sekä seikkailukasvatus lisäävät ryhmän toimivuutta. (Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 30-31)

TUOKIO 1:

ALOITUS:

Musiikin maailma

Välineet: cd-soitin/kaiuttimet, musiikkia

Tavoite: tuokioon virittäytyminen, kontaktin ottaminen

Ohjaaja laittaa musiikkia soimaan ja antaa lapsille ohjeen mitä tehdään kun musiikki lakkaa. Ohjeeksi voi antaa esimerkiksi: ”kun musiikki lakkaa pysähdy ja hymyile/ halaa /kättele tai moikkaa jne. lähintä ryhmäläistä.

TOIMINTA:

Leikkivarjo

Välineet: leikkivarjo

Tavoite: yhteinen tekeminen, ryhmässä toimiminen

Jokainen lapsi asettuu tietyn värisen sektorin kohdalle ottaen varjon reunosta kiinni. Pienempien lasten kanssa käydään läpi, mistä väristä kukin pitää kiinni. Varjoa nostetaan ja lasketaan yhtä aikaisesti ja varjon noustessa ja ohjaajan huutaessa jonkin väreistä, tästä väristä kiinni pitäneiden lasten tehtävänä on vaihtaa varjon alla paikkaa. Tällöin muut pitävät varjoa korkealla hetken pidempään. Leikkiä voi vaikeuttaa huutamalla välillä kaksi väriä kerrallaan. Lopuksi ohjaaja voi huutaa ”hedelmäsalaatti” tai ”kaikki värit”. Tällöin kaikki vaihtavat paikkaa samaan aikaan eli käytännössä varjo laskeutuu leikkijöiden päälle ja leikki päättyy. Leikkiä voi vaikeuttaa ryhmän tason mukaisesti.

LOPETUS:

Mennään kävelylle

Tavoite: herkkyyks ja toisen hyväksyminen

Välineet: mahdollisuuksien mukaan patjoja tai vilttejä lattialle

Lapset jaetaan pareihin. Toinen lapsista menee makaamaan vatsalleen lattialle ja toinen lapsista polvistuu tai istuu makuullaan olevan viereen. Polvillaan / istualtaan olevan lapsen tehtävänä on kuvittaa ohjaajan kertomaa tarina makuulla olevan lapsen selkään. Ohjaaja voi näyttää mallia kuinka tarinan voi piirtää. Rooleja vaihdetaan tarinan jälkeen ja tehdään uudestaan.

”Kävelin eräänä päivänä kauniin vihreän niityn reunaan. (Ohjaaja piirtää suuren ympyrän.) Niityn reunalla oli kirkas vuoripuro. (Käsi juoksee alas parin selkää pitkin aaltoilevana viivana.) Ruohikossa hyppeli heinäsiirkkoja. (Sormet hypähtelevät kevyesti ympäri parin selkää.) Pieni

rantakäärme luikerteli niityn poikki pensaikkaa kohti. (Sormenpäät tekevät aaltoilevaa viivaa selässä.) Lämmin auringonpaiste alkoi lämmitellä. (Laita kädet selkään ja anna niiden olla hetken aikaa samassa kohdassa.) Huomaa, kuinka miellyttävä ja lämmin kesätuuli alkoi puhalttaa. (Voit kevyesti puhalttaa parin selkää.) Taivaalle ilmestyi hattarapilviä, joista yhtäkkiä alkoi sataa hentoja sadepisaroita. (Kevyesti sormilla naputellaan parin selkää). Lähdin juoksujalkaa pois niityltä suuren kallion alle. (Kaksi isoa kallion lohkaretta eli nyrkit lepäävät parin selällä).

Tarinaa voi jatkaa..

TUOKIO 2:

ALOITUS:

Ihmisjoukko

Välineet: -

Tavoite: kontaktin luominen, ohjeiden muistaminen ja noudattaminen

Leikin vetäjä kertoo, että ”Olipa kerran joukko ihmisiä, jotka kulkivat yksin ympäriinsä suuressa maailmassa.” Hän kehottaa leikkiin osallistujia kävelemään tilassa ympäriinsä. Jonkin ajan kuluttua hän sanoo, että ”Eräänä aamuna ihmiset tajusivat, että olisi kiva ottaa kontaktia muihin ihmisiin. He päättivät hymyillä toisilleen ja katsoa silmiin.” Osallistujat kävelevät ympäriinsä, mutta nyt katsovat toisiaan silmiin ja hymyilevät. ”Seuraavana aamuna he halusivat ottaa selville muiden ihmisten nimiä.” Kävellään ympäriinsä, katsotaan silmiin, hymyillään ja kätellään vastaan tulevaa ja sanotaan oma nimi. ”Seuraavana aamuna joku keksi uuden tavan tervehtiä, ja siitä tuli yleinen tapa. Ihmiset alkoivat tervehtiä toisiaan varpailla.” Kävellään ympäriinsä, katsotaan silmiin, hymyillään, tervehdittään varpailla. ”Seuraavana aamuna joku keksi uuden tavan tervehtiä, ja siitä tuli yleinen tapa. Ihmiset alkoivat tervehtiä toisiaan olkapäillä.” Kävellään ympäriinsä, katsotaan silmiin, hymyillään, tervehdittään olkapäillä. ”Seuraavana aamuna joku keksi uuden tavan tervehtiä, ja siitä tuli yleinen tapa. Ihmiset alkoivat tervehtiä toisiaan lantiolla.” Kävellään, katsotaan silmiin, hymyillään, tervehdittään lantiolla. ”Seuraavana aamuna joku keksi uuden tavan tervehtiä, ja siitä tuli yleinen tapa. Ihmiset alkoivat tervehtiä toisiaan kätellen jalkojen välistä.” Kävellään, katsotaan silmiin, hymyillään, tervehdittään jalkojen välistä. Lopuksi vielä yksi kierros niin, että mennään läpi kaikki opitut tervehtimistavat: katsotaan silmiin, hymyillään, kätellään, sanotaan oma nimi, varpaat, olkapäät, lantio, käsi jalkojen välistä.

TOIMINTA:**Kehujen kukka:**

Välineet: valmiiksi leikatut pahvikukkaset jokaiselle lapselle, tussi, (koristeita)

Tavoite: kehu antaminen ja vastaanottaminen, positiivisuuden lisääntyminen ryhmässä

Ohjaaja antaa jokaiselle lapselle kukan. Keskustellaan lasten kanssa hyvistä tavoista ja toisen hyväksymisestä. Ohjaaja kirjoittaa jokaisen lapsen kukkaan toisten lasten keksimät kehut ja positiiviset asiat. Halutessaan lapset voivat koristella kukat.

LOPETUS:**Hattu kiertää**

Välineet: hattu, paperilappuja

Tavoite: tutustua ryhmän jäseniin paremmin, rohjeta kertoa oma mielipide ryhmän kuullen

Ohjaaja valmistelee etukäteen kysymyslistan, 15–20 kysymystä, joilla saa selville jotain lapsen luonteesta, mieltymyksistä, harrastuksista, lempiasioista tai haaveista. Kysymykset voivat leikkijöiden iästä riippuen olla hyvinkin yksinkertaisia tai monimutkaisia, esimerkiksi: ”Mikä on lempiruokasi?” tai ”Mitä tekisit jos voitaisit lotossa?”. Kysymykset kirjoitetaan lapuille, jotka laitetaan hattuun ja sekoitetaan.

Leikkijät istuvat piirissä ja ohjaaja kierrättää hattua lapsilla. Ensimmäinen nostaa lapun ja ohjaaja lukee siinä olevan kysymyksen. Kysymykseen vastattuaan lapsi palauttaa lapun hattuun, jonka ohjaaja ojentaa seuraavalle. Leikkiä voidaan jatkaa montakin kierrosta. Jos kohdalle osuu toista kertaa sama kysymys, niin otetaan siinä tapauksessa uusi lappu.

TUOKIO 3:**ALOITUS:****Sylipallo:**

Välineet: palloja, yksi tai kaksi erikokoista

Tavoite: yhteistyötaitojen kehittyminen, ryhmätyötaidot

Kaikki leikkijät istuvat piirissä jalat suorina edessä, melkein kiinni toisisaan. Kädet ovat tukena selän takana. Tarkoituksena on saada pallo liikumaan sylistä syliin ilman käsien apua. Tavoitteeksi voi ottaa esimerkiksi tietyn kierrosmäärän tai että tulee edes yksi onnistunut kierros.

TOIMINTA:**3 jalkaa 2 kättä:****Välineet:** ei välineitä**Tavoitteet:** ryhmässä toimiminen, oman kehon hahmottaminen, yhteistyötaitojen kehittyminen, ongelmaratkaisutaitojen kehittyminen

Leikkijät jaetaan samankokoisiin ryhmiin. Leikin johtaja alkaa ketoa erilaisia ohjeistuksia, kuten 3 jalkaa, 2 kättä. Ohjeen kuultuaan leikkijät asettuvat ryhmissään siten, että he koskettavat maata vain annettujen ohjeiden mukaisesti (3 jalalla ja 2 kädellä). Leikin johtaja tarkistaa, että ryhmien asetelmat täyttävät annetut kriteerit. Seuraavaksi leikin johtaja huutaa uuden käskyn, esim. 4 kättä ja 1 peppu jne.

LOPETUS:**Koske keltaista:****Välineet:** -**Tavoitteet:** toisen koskettaminen ja kosketuksen vastaanottaminen

Leikinvetäjä antaa ohjeen, esim. ”Koske keltaista!” Leikkijät etsivät kyseisen värisen kohdan omista vaatteistaan tai muista varusteistaan ja koskettavat sillä toisen leikkijän keltaista kohtaa. Jos jollakin leikkijällä ei ole keltaista, hän voi koskettaa toisen keltaista kädellään. Jos vain yhdellä leikkijöistä on keltaista koskettavat kaikki muut sitä kädellään. Sen jälkeen vetäjä antaa uuden ohjeen.

3 TUNNELEIKIT

Tunneleikit

Lasten ollessa vuorovaikutuksessa keskenään, oppivat he kokemaan empatiaa, eli ymmärtämään toisen tunnetilaa. Myötäelämisen kyky edellyttää lapsen mahdollisuutta kokea, oppia tunnistamaan ja ilmaisemaan omia tunteita. Tämä onnistuu, mikäli ympäristö on ennen kaikkea salliva ja hyväksyvä. On tärkeää huomioida, että ei ole sallittuja tai kiellettyjä tunteita, vaan erilaiset tunteet ovat sallittuja. Lapsella tulee olla mahdollisuus erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoitteluun. Lapset oppivat luonnollisesti mallista, joten mikäli aikuisella on tunnetaitoja sekä kykyjä myötäelämiseen, kykenee myös lapsi oppimaan niitä. (Autio & Kaski 2005,37-38) Lapsen kanssa tulee käsitellä niin kielteisiä kuin myönteisiäkin tunteita, ja ohjata lasta toimimaan tunteiden kanssa. Lapsen tunne-elämää tuetaan opettamalla lasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia tunteitaan. (Koivunen & Lehtinen 2015, 143)

TUOKIO 1:

ALOITUS:

Tunnetervehdykset:

Välineet: cd-soitin/kaiuttimet, reipasta musiikkia

Tavoite: kontaktin ottaminen, virittäytyminen, lämmittely

Ohjaaja laittaa musiikin päälle ja ohjeistaa lapsia kuinka lapset tervehtivät lähimpänä olevaa ryhmäläistä musiikin pysähtyessä. Ohjaaja voi pyytää lapsia tervehtimään esimerkiksi vihaisesti, iloisesti, pettyneesti tai nauravasti. Lasten kanssa voidaan käydä tarvittaessa tunteita läpi ennen tuokion aloittamista.

TOIMINTA:**Tunnetila – korttien etsiminen ryhmässä:****Välineet:** tunnetilakortteja molemmille ryhmille**Tavoite:** tunteiden tunnistaminen, ryhmätyötaitojen kehittäminen

Lapset jaetaan esimerkiksi kahteen yhtä suureen ryhmään. Ryhmään jako voi tapahtua esimerkiksi leikelyjen kuvien kautta. Ryhmälle annetaan kuvia joissa on eri tunnetiloja kuvaavia kuvia. Kuvat voivat olla animaatioita sekä esittäviä kuvia. Ohjaaja pyytää lapsia etsimään ryhmässä kortin jossa on esim. vihainen ihminen. Lapsilta voidaan kysyä kortin löytyessä tunteesta milloin itse on tuntenut tunnetta. Lasten kanssa voidaan keskustella hyvistä ja huonoista tunteista sekä siitä, kuinka tunteita voi käsitellä ja ilmaista.

LOPETUS:**Rentoutustarina Eväsretki:****Välineet:-****Tavoite:** rauhoittuminen

Lapset saavat ottaa mieluisen asennon. Ohjaaja pyytää heitä sulkemaan silmänsä. Jos silmien sulkeminen on vaikeaa, voi silmät peittää käsillä. Ohjaaja pyytää lapsia olemaan rauhallisesti ja kuuntelemaan ohjaajan kertomaa tarinaa:

”Tänään on aurinkoista ja lämmintä. On ihana päivä, ei liian kylmä eikä liian kuuma. Olet lähdössä kävelemään kauniille niitylle. Ruoho on vihreää ja pehmeää jalkojesi alla. Ympäri on kauniita, värikkäitä kukkia, jotka tuoksuvat hyvältä. Matka jatkuu kaikessa rauhassa ja tulet pieneen metsikköön. Istahdat lämpimälle kivelle ja otat selästäsi repun. Mitähän herkullisia eväitä repussasi on? Miltä herkkueväsi maistuvat? Miltä ne tuoksuvat? Minkähän värisiä ne ovat? Maistelet eväitäsi auringon lämmittäessä sinua suloisesti. Eväät ovat makoisia. Nautit olostasi ja kestästä.”

Lapsia pyydetään avaamaan hiljalleen silmänsä. Lapset voivat halutessaan kertoa tai piirtää mitä näkivät.

TUOKIO 2:**ALOITUS:****Kissan päivät -kortit, tunnelmakierros:****Välineet:** Kissan päivät – kortit**Tavoite:** esittäytyminen, virittäytyminen ja oman tunnetilan jakaminen

Kissan päivät -korteilla voidaan käydä läpi kierros miltä tuntuu. Lapset saavat valita tunnettaan kuvaavan kissan ja lapsi saa kertoa sen jälkeen miksi niin tuntee. Ohjaaja voi rajata lapsille annettavista korteista muutama tavallisimman, jotka antaa lapsille.

TOIMINTA:

Kissan päivät -kortit, tarinan kerronta:

Välineet: Kissan päivät -kortit

Tavoite: tunteiden tunnistaminen ja samaistuminen toisen tunteisiin

Lapset pyydetään istumaan ringiin. Ohjaaja rupeaa kertomaan tarinaa jossa kissa on esimerkiksi iloinen. Ringissä ensimmäisenä istuva lapsi jatkaa miksi kissa on iloinen. Jos vuorossa oleva lapsi ei keksi, voi joku muu ringissä istuvista lapsista jatkaa tarinaa. Ohjaaja nostaa aina välillä uuden Kissan päivät -kortin jossa kissalla on eri tunne, jonka mukaan tarinaa tulee jatkaa, ja näin tarina etenee. Tarina voidaan kirjata ylös toisen ohjaajan toimesta ja lukea lopuksi.

tai

Lapset pyydetään istumaan ringiin. Ohjaaja kertoo tarinaa (esim. Tiuku-kissa tarina, Liite 1). Lapsia pyydetään tunnistamaan tarinan henkilön päivän aikana esillä olleita tunteita. Lapsia osallistetaan tarinan kertomiseen antamalla lapselle mahdollisuus kertoa miksi päähenkilö tuntee eri tunteita.

LOPETUS:

Kissan päivät -kortit, muistipeli:

Välineet: Kissan päivät – kortit

Tavoite: tunteiden nimeäminen, hauskuus

Kortteja on 24 joista kaksi on aina samaa tunnetta. Kissan päivät -kortit asetetaan väärin päin lattialle ja ryhmäläiset saavat vuorotellen nostaa kaksi korttia oikein päin. Tunteen löydettyään lapsi saa kertoa milloin on tuntenut kyseistä tunnetta, tai vaihtoehtoisesti lapsi voi näytellä löytämänsä tunnetta.

TUOKIO 3:

ALOITUS:

Tunteet piirtäen:

Välineet: erilaisia ja erivärisiä papereita, piirustus- ja maalaustarvikkeita (cd-soitin / kaiuttimet)

Tavoite: tunteen ilmaiseminen visuaalisesti, tunteen käsittely

Lapset voivat piirtää tai maalata tunteitaan. Tehtävään voidaan myös yhdistää lapsen kokemuksia. Lapset saavat valita haluamansa paperin, johon he piirtävät kokemuksen, joka on tehnyt surulliseksi, iloiseksi, vihaiseksi tai joka on pelottanut. Jos lapsi ei keksi kokemusta, voi lapsi ikätason mukaan piirtää itse tunteita. Taustalle voi laittaa musiikkia.

TOIMINTA:

Miltä tuntuu – jana:

Välineet: maalarinteippiä tai köyttä sekä hymiö-kortit.

Tavoite: omien tunteiden tunnistaminen ja pohtiminen, ryhmäpaineen sieto

Lattialle laitetaan köysi tai jokin muu viiva esimerkiksi maalarinteipillä. Maalarinteipin molempiin päihin laitetaan hymiö-kortit. Toisessa päässä kortissa on surullinen kuva, toisessa päässä vastaavasti iloinen kuva. Lap-silta kysytään kysymyksiä ja kysymysten jälkeen lasten tulee asettua tunnetilaa vastaavalle kohdalle janalle. Kysymyksillä voidaan miettiä tietyn ryhmän ajankohtaisia asioita. Kysymyksiä tulee miettiä ryhmän tason mukaisesti niin että kysymysten joukossa on myös lapsia haastavia kysymyksiä. Esimerkkejä kysymyksistä:

Miltä sinusta tuntuu jos sinua ei oteta leikkiin mukaan?

Miltä sinusta tuntuu jos kaveri vie kädestä lelun?

Miltä tuntuu kun mieluinen leikkikaveri on samaan aikaan hoidossa?

Miltä tuntuu kun päiväkodissa on lempiruokaa ruokana?

LOPETUS:**Kultahiput – tarina:****Välineet:-**

Tavoite: toisen tunteiden tunnistaminen, tunteisiin samaistuminen, tarinaan keskittyminen

Lapsille luetaan tarinaa Kultahiput. Lapset voivat istua tai maata mieluisassa asennossa. Tarinan lopuksi lapsilta kysytään mitä erilaisia tunteita Tommi tunsi tarinan aikana. Lapset voivat keksiä tarinalle lopun.

Kultahiput:

Tiialla ja Tommilla olivat pienet astiat jo aivan kukkuroillaan täynnä mustikoita. "Kyllä näistä äiti jo mustikkapiirakan saa", he juttelivat samalla kun napsivat suuhunsa mustikoita. Lapset panivat astiansa varovasti maahan ja heittäytyivät pehmeälle sammalmättäälle selälleen. He katselivat, kun kauniisti pumppuilevat pilvihattarat purjehtivat hitaasti sinisellä taivaalla.

Tommi vaipui pian syvään uneen. Unessa Tommi oli synkässä metsässä. Metsä oli hänelle vieras ja hän oli eksyksissä. Varpujen ja saniaisten välistä kiemurteli harmaata usvaa. Se nousi ylemmäs ja kietoutui hänen ympärilleen. Usva levisi yhä laajemmalle muodostaen pian paksun ja leveän sumulaatan. Aurinkokin oli hävinnyt tummien pilvien taakse. Yhtäkkiä Tommi kuuli risun rasahduksen ja näki valkohäntäpeuran katselevan häntä sumun seasta. Se kääntyi ja lähti pois päin. Tommi pyristeli irti sumun otteesta ja lähti peuran perään. Peura vei hänet pienen pulppuavan lähteen luo. Tommi näki kirkkaan lähteen pohjalla jotain kimaltelevaa, se oli pieni kultahippunen. Hän nosti sen kepin kanssa ylös. Se säihkyi Tommin kädessä, ja Tommi huomasi sumun väistyvän kauemmaksi. Peura oli johtanut Tommin kultahipun luo, mutta sitä ei näkynyt missään. Peura oli hävinnyt yhtä salaperäisesti kun se oli ilmestynytkin. Tommi oli hyvillään, että hän oli sumusta huolimatta seurannut peuraa.

Tommi oli kuitenkin allapäin ja huolissaan. Sumu peitti pensaat ja puut eikä Tommi tiennyt, missä hän oli. Hän vain mielti ja mielti mitä tehdä. Päässä jyskytti ajatus, ettei hän varmaan koskaan löydä metsästä pois. Hän heristeli korviaan. Pian hän kuuli Tiian tuttua ääntä. Tommi juoksi Tiia kohti ja heräsi unestaan." Mitä seuraavaksi tapahtuu?

TUOKIO 4:

ALOITUS:

Tunnekävely:

Välineet: -

Tavoite: tunteiden ilmaiseminen

Tunnekävely toteutetaan niin, että ohjaaja kertoo lapsille jonkin tunteen. Lapset saavat liikkua tilassa tunteen mukaisesti. Lapsia voi pyytää liikkumaan vihaisesti, iloisesti, ujosti, onnellisesti, riemastuneesti sekä surullisesti.

TOIMINTA:

Tunnista tunteet:

Välineet: tunnetilakortteja (esim. <http://papunet.net/materiaalia/kuva-pankki/luokka/tunteet-ja-tunnetilat> tai)

Tavoite: tunnetyöskentely, tunteiden tunnistaminen

Näytetään lapsille kuvia ihmisistä jotka ovat tietyssä mielentilassa. Pyydetään lapsia tunnistamaan kuvassa näkyvät tunteet. Oikeita vastauksia ei ole. Halukas lapsi voi näytellä kuvassa olevaa tunnetta tai vaihtoehtoisesti tunteista voidaan keskustella eri ympäristöissä. Oletko tuntenut tunnetta kotona/ päiväkodissa/ mummolassa? Milloin, mitä tapahtui?

Kuva 1= vihainen, kuva 2 = iloinen, kuva 3 = surullinen

kuva 4 = ujo, kuva 5 = riemastunut, kuva 6 = kyllästynyt, kuva 7= pelästynyt, kuva 8= mieteliäs jne.

LOPETUS:

Pallohieronta:

Välineet: nystyräpalloja tai tavallisia pehmeitä palloja (esim. tennispalloja), cd-soitin, musiikkia

Tavoite: koskettaminen ja kosketuksen sietäminen, parityöskentely

Jokainen ottaa itselleen parin. Parit voidaan valita esimerkiksi kuvakorttien avulla. Toinen parista ottaa pallon, jota pyörittää rentoutettavan koko kehon alueella. Rentoutettava voi haluamallaan tavalla istua tai maata. Taustalle voi laittaa rentouttavaa musiikkia. Rooleja vaihdetaan muutama minuutti kuluttua.

4 YHTEISTOIMINNALLISET JA SOSIAALISIA TAITOJA TUKEVAT LEIKIT

Yhteistoiminnalliset leikit

Yhteistoimintaleikkien tarkoituksena on rakentaa ryhmään positiivista ilmapiiriä sekä vahvistaa lapsien välistä yhteishenkeä. Yhteistoimintaleikit tarjoavat myös ohjaajalle mahdollisuuden havainnoida ryhmän toimintatapoja. Yhteistoimintataitojen harjoittelussa on tärkeää, että lapsi saa selkeää palautetta vuorovaikutukseen liittyvissä toiminnoissaan. (Autio & Kaski 2005, 45,78) Yhteistyöharjoituksissa lisätään ryhmän kiinteyttä ja lapset oppivat arvioimaan toistensa vahvuuksia sekä hyödyntämään niitä. (Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 80)

TUOKIO 1:

ALOITUS:

Ryhmän raamit:

Välineet: kyniä ja pahvi

Tavoite: yhteisten pelisääntöjen luominen, sosiaalisten taitojen tukeminen, me-hengen luominen

Tarkoituksena on kehitellä ryhmälle omat säännöt. Lapset osallistetaan sääntöjen luomiseen. Ohjaaja kirjaa lasten kehittelemät säännöt ylös. Lapsilta kysytään kuinka ryhmässä tulee toimia. Jos lapset eivät meinaa keksiä sääntöjä, voidaan lapsilta kysyä esimerkiksi kuinka tulee toimia jos jollain ryhmäläisistä on puheenvuoro tai mitä ryhmässä sovitaan kiusaamisesta. Kun ohjaaja on kirjannut yhdessä keksityt säännöt ylös, voidaan kaikilta ryhmän lapsilta pyytää oma nimi tai muu puumerkki sääntöjen alle, jotta noudattaa sovittuja sääntöjä. Säännöt voidaan laittaa tauluksi seinälle ja kerrata niitä aika ajoin.

TOIMINTA:**Palapelin koonti:****Välineet:** kaksi kuvaa, jotka on leikattu pieniksi palasiksi**Tavoite:** ongelmanratkaisu ryhmässä, yhteishengen luominen

Lapset jaetaan ryhmäkoosta riippuen esimerkiksi kahteen ryhmään. Molemmille ryhmille annetaan palasia, joista muodostuu kuva. Palasia voi antaa jokaiselle lapselle esimerkiksi yhden tai kaksi, jolloin kaikkien panos yhteisen palapelin kokoamiseksi on tarpeellinen. Palapelit tulee leikata ikäryhmälle sopivalla tavalla. Palapelin paloja voi myös piilottaa ryhmän tiloihin, jolloin ne pitää aluksi löytää ennen kokoamista. Tällöin palapelin taustalle olisi hyvä liimata värilliset kartongit joista lapset tunnistavat oman ryhmänsä. Esimerkiksi ryhmälle A punainen kartonki ja ryhmälle B sininen kartonki.

LOPETUS:**Tykkäämisrinki:****Välineet:** ei tarvetta välineille**Tavoite:** yhteisten asioiden kartoittaminen, oman mielipiteen esiin tuominen ryhmässä

Lapset asettuvat ringiin. Ringissä käännyttään selät sisäringin puolelle. Jokainen vuorollaan sanoo jonkin asian josta pitää. Esimerkiksi: "pidän jäätelöstä". Tämän jälkeen tykkäämisen kertonut lapsi kääntyy itse piirissä kasvot sisäänpäin. Myös kaikki muut, jotka pitävät samasta asiasta, käännyvät ja katsovat toisiaan. Leikki jatkuu siten, että kaikki käännyvät taas kasvot ulos piiristä ja sitten seuraava sanoo tykkäämänsä asian.

TUOKIO 2:**ALOITUS:****Mukavien asioiden listaus:****Välineet:-****Tavoite:** positiivisuuden tukeminen, tunnelmaan virittäytyminen

Käydään läpi kivoja asioita päiväkodissa. Lapset saavat jokainen vuorollaan kertoa mikä päiväkodissa on kivaa. Lapsilta voidaan myös kysyä millainen päiväkotikoti olisi kiva, jolloin lapset saavat käyttää mielikuvitustaan. Jos lasten on vaikea keksiä, lapsilta voidaan kysyä kysymyksiä: mitä päiväkodissa tehtäisiin? Mitä ruokaa olisi tarjolla? Tarvitseeko päiväkodissa nukkua päiväunia?

TOIMINTA:**Isolle paperille maalaus:**

Välineet: iso paperi tai lakana sekä ikäryhmälle ja piirustuslustralle sopivia värikyniä

Tavoite: me-hengen luominen, yhteistoiminnallisuus, luova yhteinen tekeminen

Ajatuksena on maalata/piirtää aloituksessa esille tulleita päiväkodin kiivoja asioita yhteiselle paperille/lakanalle. Jokaiselle lapselle osoitetaan oma kohta johon saa piirtää valitsemansa kivan asian päiväkodista.

LOPETUS:**Tuotoksen ihailu:**

Välineet: sinitarraa tai teippiä jolla paperi saadaan kiinni seinään

Tavoite: yhteishengen syntyminen, onnistumisen kokemus

Iso paperi nostetaan esille. Jokainen lapsista saa tulla vuorollaan esittelemään muille ryhmäläisille mitä oli piirtänyt tai maalannut.

TUOKIO 3:**ALOITUS:****Sinä, minä, me -keskustelu:**

Välineet: -

Tavoite: pohtia yksin olemista sekä kaveruutta, toisten hyväksyminen joukkoon

Lapset ohjataan ringiin istumaan. Lapsilta kysytään vuorotellen millainen hyvä kaveri on. Lapsilta kysytään myös erilaisista kokemuksista, kuinka on saanut kavereita, missä on kaverin tavannut ja mitä he tekevät yhdessä. Lasten kanssa mietitään mitä on mukava tehdä yhdessä, kahdestaan tai yksin.

TOIMINTA:**Piirrä Tiuku-kissalle kaveri:**

Välineet: iso paperi, jossa valmiina kissan kuva sekä pienemmäksi leikatuja papereita, kyniä ja piirustuslуста.

Tavoite: luovuus, yhteinen tekeminen, ryhmään kuuluminen

Näytetään lapsille kuva Tiuku-kissasta joka on yksin isolla paperilla ilman kavereita. Lapsia pyydetään piirtämään kissalle kavereita. Jokainen lapsi

saa piirtää omannäköisensä kissan. Lapsia pyydetään keksimään kissalle myös nimi.

LOPETUS:

Kissat yhdessä:

Välineet: sinitarra

Tavoite: oman tuotoksen esittely ryhmässä, erilaisuuden hyväksyminen

Laitetaan lasten piirtämät kissat vuorotellen yksinäisen kissan viereen isolle paperille esimerkiksi sinitarralla. Lapsi saa kertoa kissan nimen samalla kun esittelee tuotoksensa muulle ryhmälle. Lapsilta kysytään miltä kissasta nyt tuntuu. Lapsilta voidaan myös kysyä mitä kissakaverukset voisivat nyt yhdessä tehdä jne. Jutellaan esimerkin avulla ettei ketään ole hyvä jättää yksin leikkimään. Muistutetaan lapsia siitä, että päiväkodissa-kin kaikki ovat erilaisia kuten kissan ystävätkin. Keskustelua aiheesta.

5 YHTEISTOIMINNALLISET LIIKUNTALEIKIT

Yhteistoiminnalliset liikuntaleikit

Liikkuminen on hyvin keskeinen asia lapsen elämässä, ja se tulee lapselta luonnostaan. Liike vaikuttaa motoriseen, tiedolliseen sekä taidolliseen kehitykseen, mutta samalla myös tunne-elämätaitojen kehittymiseen. Liikkeen ohella lapsi oppii ja saa tarvittavia onnistumisen kokemuksia.

Liikuntatuokio on hyvä päättää tavalla tai toisella toteutettuun rentoutusharjoitukseen. Jopa parin minuutin hiljaisuus ja omaan kehoon keskittyminen riittää. Liikuntaleikeissä lapsi joutuu tilanteeseen, jossa toisen huomioon ottaminen, sääntöihin sopeutuminen sekä johtajana ja johdettavana oleminen ovat olennainen osa tuokioon osallistumista.

(Autio & Kaski 2005, 52, 54, 79)

Liikuntaleikkiperinne on tärkeää kasvatusaineistoa vanhemmalta lapselle. Leikki innostaa yhteistoimintaan ja antaa iloa. Leikeissä erilaiset taidot harjaantuvat, ja lapset oppivat toimimaan ryhmässä. Leikki ja liikunta kulkevat lasten toiminnassa rinnakkain. On hankalaa kuvitella paikalleen pysähtynyttä liikuntaleikkiä, ja samoin on vaikea kuvitella lasten liikuntaa ilman leikkiä. (Autio 2007,17)

TUOKIO 1:

ALOITUS:

Sanomalehtikone:

Välineet: Sanomalehtiä, teippiä joka pitää sanomalehdet yhdessä (esim. pakkausteippi)

Tavoite: yhteinen tekeminen, ryhmähengen nostatus

Sanomalehtikoneessa lasten on tarkoitus tehdä suuri "peitto" sanomalehdistä. Lapset voi jakaa pienempiin ryhmiin ja jokaisen ryhmän aikaansaannoksen voi yhdistää yhdeksi isoksi teokseksi. Ohjaaja auttaa lapsia teippaamisessa. Teippiä kannattaa laittaa sanomalehden molemmin puolin jotta siitä tulee kestävä.

TOIMINTA:

Sanomalehtileikit:

Välineet: sanomalehtipeite,

Tavoite: yhdessä tekeminen, ryhmähengen luominen

Peiton valmistuttua ja kaikkien ollessa siihen tyytyväisiä testataan sitä esim. nostaen ilmaan, laitetaan pallo sen päälle ja vieritellään sitä lehden ollessa ilmassa. Peitto voi olla myös lattialla ja sen yli voidaan vieritellä palloa, kertoen esim. samalla itsestä erilaisia asioita (mistä pidän, mikä on lempiväriini jne.)

Toimintana voi olla sanomalehtiteemalla myös viesti. Lapset jaetaan pareihin. Parit kilpailevat keskenään. Jokaiselle parille annetaan kaksi sanomalehtiaukeamaa. Toinen pareista yrittää päästä mahdollisimman nopeasti tilan toiseen päähän. Lattialle ei saa astua, ainoastaan sanomalehtiarokin päälle. Toisen pareista on siirrettävä liikkujalle sanomalehtiä, jotta tämä pääsee kulkemaan eteenpäin. Rooleja vaihdetaan.

LOPETUS:

Sanomalehtirentoutus:

Välineet: Sanomalehtipeite, cd-soitin/kaiuttimet, rentouttavaa musiikkia

Tavoite: Rauhoittuminen

Lapset menevät makaamaan maahan niin, että sanomalehtipeite laitetaan lasten päälle. Peitettä laittaessa tulee ottaa huomioon, ettei kukaan lapsista jää täysin peitteen alle, vaan jokaisen kasvot näkyvät peitteen alta. Ohjaaja

laittaa rentouttavaa musiikkia taustalle ja pyytää lapsia olemaan täysin hiljaa. Jotta lapset pystyvät olemaan paremmin hiljaa, voi taustalla lukea rentoutustarinaa.

TUOKIO 2:

ALOITUS:

Halaushippa:

Välineet: ei vaadi välineitä

Tavoite: läheisyyden vastaanottaminen, tuokioon virittäytyminen

Lapsista valitaan hippa. Hippa lähtee ottamaan muita lapsia kiinni. Kun hippa saa lapsen kiinni, niin lapsi jähmettyy paikalleen. Toiset lapset voivat pelastaa kiinniotetun lapsen halaamalla tätä.

TOIMINTA:

Hullunkuriset olympialaiset:

Välineet: ohjaaja varaa erilaisia välineitä joista olympialaiset voidaan rakentaa: hernepusseja, kenkä, ämpäreitä ja vateja, palloja, merkkejä jne.

Tavoite: yhdessä toimiminen, luovuus

Ohjaaja ja lapset suunnittelevat yhdessä rastipisteiden tehtävät. Ikätasosta riippuen myös ohjaaja voi itse suunnitella tehtävät. Lajit voivat olla tavallisuudesta poikkeavia: käpyjen/hernepuskien heittoa pesuvatiin, pallon heittoa takaperin jalkojenvälissä ”tauluun”, kengän heittoa saaviin tai merkkien pujottelua hernepuski päällä jne. Olympialaisiin voi osallistua yksin tai joukkueena.

LOPETUS:

Pensselirentoutus:

Välineet: pensseleitä tai siveltimiä, cd-soitin ja musiikkia

Tavoite: rauhoittuminen, parin kanssa kommunikointi, kosketuksen vastaanottaminen

Rentoutus toteutetaan pareittain puhtaalla ja käyttämättömällä maali- tai vesiväripensselillä. Toinen on ensiksi rentoutettava ja toinen rentouttaja. Rooleja vaihdetaan muutaman minuutin kuluttua. Rentoutettava saa esittää toiveita mitkä kohdat sivellään, esimerkiksi jalat, selkä, kädet ja hartiat. Rentoutettava saa valita itselleen mieluisen asennon. Taustalle voi laittaa rentouttavaa musiikkia joka hiljenee kun rooleja vaihdetaan.

TUOKIO 3:

ALOITUS:

Venyttelypiiri:

Välineet: ei vaadi välineitä

Tavoite: turvallisen ilmapiirin luominen, lasten kiinnostuminen tulevaan tuokioon

Lapset asettuvat piiriin. Jokainen lapsista saa vuorotellen näyttää piirissä jonkin venyttelyliikkeen. Lasten kanssa voidaan käydä aluksi läpi mitä venyttely on tai näyttää yleisempiä venyttelyliikkeitä. Ohjaajan tehtävä on auttaa jos lapsi ei keksi liikettä.

TOIMINTA:

Kauppalista:

Välineet: kaupasta tuotavia esineitä kuten palloja, hernepusseja, kuvakortteja jne.

Tavoite: yhteistoiminnallinen tekeminen ryhmissä, sääntöleikkien harjoittaminen

Lapset jaetaan kahteen ryhmään. Ryhmässä lapset muodostavat jonon. Ohjaaja kertoo lapsille mitä kaupasta pitää tuoda ja missä järjestyksessä. Kauppalistalla voi olla 1) hernepussi 2)pallo 3)kuvakortti 4)kynä 5)jotain punaista.. Jonon ensimmäinen hakee hernepussin, toinen pallon jne.. Nopeammin esineet maaliin tuonut joukkue voittaa. Leikkiä voidaan soveltaa niin, että pitää liikkua esimerkiksi pomppien, hiihtäen tai juosten. Näin ollen "paremmalla tyyllillä" mennyt joukkue voi voittaa.

LOPETUS:

Saderentoutus:

Välineet: makuualusta, cd-soitin ja musiikkia

Tavoite: rauhoittuminen

Rentoutus toteutetaan pareittain. Rentoutettava saa istua tai maata haluamallaan tavalla. Taustalle laitetaan rentouttavaa musiikkia, esimerkiksi sateen ropinaa. Toinen parista naputtaa rentoutettavaa kevyesti sormenpäillä hartioihin, selkään, niskaan, käsivarsiin ja jalkoihin. Rooleja vaihdetaan muutaman minuutin kuluttua.

LÄHTEET

Kataja, J., Jaakkola, T. & Liukkonen, J. 2011 Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-kustannus.

Koivunen, P-L & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Juva: PS-kustannus

Lajunen, K., Andell, M. & Ylenius-Lehtonen, M. 2015. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvakasvatuksen oppimateriaali. Terveys ja hyvinvoinninlaitos. Juvenes Print –Suomen Yliopistopaino.

Leskinen, E.2009. Ryhmä toimimaan! Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2015. Viitattu 1.9.2015

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/lasten_leikit/liikuntaleikit/

Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2015. Viitattu 7.10.2015

http://www.mll.fi/nuortennetti/tukarit/leikkiasema/tutustumis-vuorovaikutus-ja_ni/

Pesäpuun www-sivut 2015. Viitattu 29.8.2015 <http://verkkokauppa.pesapuu.fi/tuote/47/kissanpaivat>

Terveys ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2015. Viitattu 20.8.2015

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyovalineet/pesapuu-ry-lapsilahtoisien-tyoskentelyn-valineet/kissan-paivat-kortit>

Valkeapää, M. 2011. 74 Pomppivat pavut, ryhmätoimintaa pienille ja isoile. Helsinki: LK-kirjat)

Tiuku-kissan päivä esikoulussa

Tiuku-kissa näki makeaa unta uudesta ongesta. Se haaveili lämpimästä kesäpäivästä, ja yhteisestä kalastusretkestä ystäviensä kanssa. (**Miltä Tiukusta tuntuu?**) Äiti tuli herättämään Tiukun kesken hyvän unen, sillä Tiukun piti lähteä esikouluun. (**Miltä Tiukusta tuntuu?**) Äiti oli keittänyt Tiukulle puuroa, mutta puuro poltti Tiukun suuta. (**Mitä Tiuku mahtoi nyt ajatella?**) Äiti teki Tiukulle silakkaleipiä ja kaatoi lasin maitoa. Äiti ja Tiuku lähtivät bussipysäkille, ja kohti esikoulua. Äiti ja Tiuku istuivat bussin etuosaan. Liikkeelle päästyään bussi teki hurjan käännöksen. (**Miltä Tiukusta tuntuu?**) Päiväkotiin päästyään Tiuku oli jo paremmalla tuulella ja iloinen. (**Miksi Tiuku oli iloinen?**) Kohta oli aamutuokion aika, ja vuorossa oli erilaisia lauluja. Lauluissa oli Tiukun lempilauluja. (**Mitä Tiuku mahtaa ajatella?**) Kun laulut oli laulettu, oli aika mennä ulos. Tiuku sai puettua vaatteensa nopeasti, ja oli ensimmäisten joukossa menossa ulos. Ulos päästyään Tiukua alkoi kuitenkin harmittamaan. (**Mikä Tiukua harmitti?**) Ruokailun jälkeen Tiukua alkoi väsyttämään. Tiukun onneksi seuraavana vuorossa oli lepoa. Tiuku ei kuitenkaan meinannut millään saada unta, sillä hänelle tuli kova ikävä äitiä. (**Miltä ikävä tuntuu Tiukusta?**) Tiukun herätessä unilta, olivat hänen ystävänsä jo leikkimässä. Tiukun ystävät leikkivät kotileikkiä, ja Tiuku halusi mennä mukaan. Tiuku huusi ”Minä haluan olla äiti!”. Mutta ystävät eivät päästäneet Tiukua mukaan leikkiin. (**Miltä Tiukusta tuntuu? Miksiköhän ystävät eivät päästäneet Tiukua leikkiin? Keskustelua leikkiin liittymisestä.**) Lopulta ystävät antoivat Tiukun liittyä leikkiin. Tiukun ystävät ehdottivat, että Tiuku voisi olla esimerkiksi perheen lemmikki. Nyt Tiuku oli tyytyväinen. Seuraavaksi vuorossa oli eskaritehtävien tekeminen. Tiuku oli hieman häpeissään ja allapäin. (**Miksiköhän?**) Muiden siirtäessä välipalalle, Tiukua tultiin hakemaan. Tiuku juoksi iloisena halaamaan äitiä ja heilutti ystävilleen. Kotimatalla Tiuku kertoi äidille tunnerikkaasta päivästä.